27.10.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HE 161/2016 vp Hallituksen esitys liikennekaareksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry:ltä lausuntoa liikennekaarta koskevasta hallituksen esityksestä. Kuluttajaliitto pitää liikennekaarihanketta kokonaisuudessaan erittäin kunnianhimoisena ja katsoo, että hanke ja siinä omaksutut periaatteet voivat johtaa perusteellisiin muutoksiin kuluttajien liikkumisympäristössä.

Kuluttajan kannalta keskeisimpänä asiana liikennekaaressa Kuluttajaliitto pitää käyttäjän ottamista koko liikennejärjestelmän keskiöön. Liikkuminen nähdään palveluna, jossa eri liikennemuotojen tehtävänä on käyttäjien liikkumistarpeiden toteuttaminen. Lähtökohtana on, että matkustaja saa tarvitsemansa palvelut helposti ovelta ovelle yhdellä maksulla ja lipulla. Liikenteen eri muodot toimivat saumattomasti yhdessä – tarvittaessa matkustaja voi muuttaa matkasuunnitelmaa jopa matkan aikana. Liikkuminen palveluna -toimintatapa perustuu laajaan tiedon ja digitalisaation hyödyntämiseen. Tämä toimintatapa parantaa liikennepalvelun käyttäjien asemaa: matkan suunnittelu ja lipun hankkiminen helpottuvat olennaisesti, samalla myös matkustaminen muuttuu sujuvammaksi.

Keskeistä liikkuminen palveluna -toimintatavan käyttöönotolle on olennaisen liikkumista koskevan tiedon avaaminen kaikille halukkaille toimijoille sekä lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuuden turvaaminen. Kuluttajilta järjestelmän hyödyntäminen edellyttää mobiililaitteiden käyttöä. Kuluttajaliitto katsoo, että järjestelmien pitää olla mahdollisimman helppokäyttöisiä ja esteettömiä, jotta mahdollisimman moni matkustaja pystyy hyötymään paremmasta palvelusta. Kaikilla kuluttajilla ei kuitenkaan ole käytössään mobiililaitteita tai heidän taitonsa niiden käyttämiseen ovat puutteelliset. Kuluttajaliitosta on tärkeää, että myös näiden kuluttajien liikkumismahdollisuudet turvataan. Parhaiten tämä varmistetaan siten, että palvelun saatavilla olosta kaikilla hyväksytyillä maksutavoilla säädetään laissa.

Toinen keskeinen asia liikennekaaressa on eri liikennemuotojen välisten raja-aitojen poistaminen. Sääntelyä yhtenäistetään ja kevennetään. Tämä mahdollistaa joustavamman kaluston käyttämisen ja eri kuljetusten yhdistämisen. Kuluttajien kannalta tämä mahdollistaa uudenlaisten palvelujen kehittämisen ja julkisten liikennepalvelujen tarjoamisen sellaisilla alueilla, joilla se ei olisi muuten kannattavaa. Toisaalta tämä voi osaltaan olla mahdollistamassa myös esimerkiksi postinjakelun turvaamista harvaan asutuilla alueilla. Kuluttajaliitto olisi kuitenkin halunnut vielä pidemmälle menevää sääntelyn keventämistä, erityisesti pienimuotoisen toiminnan vapauttamista kokonaan luvista.

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET RY
Y-TUNNUS: 0896108-4

PACIUKSENKATU 19
00270 HELSINKI
FINLAND

+ 358 9 454 2210
INFO@KULUTTAJALIITTO.FI
WWW.KULUTTAJALIITTO.FI

Liikennekaaressa pyritään myös markkinaehtoisuuden lisäämiseen liikenteessä. Keskeisin tätä koskeva ehdotus on taksiliikenteen avaaminen kilpailulle. Taksilupien kiintiöistä luovuttaisiin: kaikille ehdot täyttäville hakijoille taksilupa myönnetään. Lisäksi asemapaikka- ja enimmäishintasääntelyä muutettaisiin sekä mahdollistettaisiin taksiliikenteen harjoittaminen muullakin ajoneuvolla kuin henkilöautolla. Lisäksi esitetään, että myös henkilö- ja tavaraliikenneluvan haltija voisi harjoittaa taksiliikennettä. Kuluttajaliitto kannattaa lämpimästi ehdotusta. Esitys lisää kilpailua markkinoilla ja mahdollistaa siten hintojen alenemisen. Samalla se mahdollistaa kokonaan uudenlaisten palvelujen kehittämisen.

Keskeinen tae kuluttajien turvallisuudelle käsillä olevassa ehdotuksessa on se, että ammattimainen liikennepalvelujen tarjoaminen säilyy luvanvaraisena. Lupaan liittyy myös matkustajien turvallisuuteen liittyviä ehtoja ja lupa voidaan tarvittaessa jopa peruuttaa, jos sen ehtoja rikotaan. Kuluttajaliiton kannalta luvanvaraisuuden säilyttäminen on erittäin tärkeää. Samoin taksinkuljettajalle laissa asetettu ajolupavaatimus on tärkeä matkustajien turvallisuuden kannalta. Kuluttajaliitto katsoo, että lakiin esitetyt tiedonantovelvoitteet ja Liikenteen turvallisuusvirastolle esitetty määräyksenantovaltuus nykyisen kuluttajansuojalainsäädännön ohella ovat riittäviä estämään kohtuuttomien hintojen perimisen. Jo nykyisin matkustajan on mahdollista selvittää älypuhelimella tai muulla mobiililaitteella matkan hinta etukäteen ja tarkistaa, että kuljettaja ajaa tarkoituksenmukaista reittiä.

Kokonaisuutena Kuluttajaliitto pitää käsillä olevaa hallituksen esitystä hyvänä. Se mahdollistaa uudenlaisen toiminnan, mikä on eduksi kuluttajille. Sääntelyn joustavuus mahdollistaa myös sellaisten liikennepalvelujen kehittämisen, joista ei tällä hetkellä ole edes tietoa. Käsillä oleva liikennekaari on vasta alkua liikenne palveluna -toimintatavan kehittämisessä. Tekninen kehitys tuo kokonaan uusia mahdollisuuksia, jotka tuovat myös uusia haasteita lainsäädännön kehittämiselle.

Kuluttajan kannalta liikenne palveluna -toimintatavassa on palvelun luotettavuus. Luotettavuuteen kuuluu palvelun toimivuuden takaamisen ohella häiriötilanteiden asianmukainen hoitaminen. Kuluttajaliiton mielestä on tärkeää, että liikennekaarihankkeen myöhemmissä vaiheissa säädetään kuluttajan oikeuksista palvelun virhetilanteissa.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Juha Beurling
pääsihteeri

Timo Niemi
lakimies